

COMMUNAUTAIRE KADERREGELING VOOR REDDINGS- EN HERSTRUCTURERINGSSTEUN AAN ONDERNEMINGEN IN MOEILIKHEDEN

(94/C 368/05)

(Voor de EER relevante tekst)

1. INLEIDING

- 1.1. In de afgelopen jaren is de noodzaak van een uitgebreid en streng toezicht op staatssteun in de Europese Gemeenschap alom erkend. Nu andere concurrentievervalsende maatregelen van de overheden worden afgeschaft en de markten opener worden en meer integreren, wordt het concurrentievervalsende effect van steun versterkt. Daarom is het in de gemeenschappelijke markt belangrijker dan ooit nauwlettend toe te blijven zien op staatssteun.

De gemeenschappelijke markt zal naar verwachting op middellange termijn belangrijke voordelen opleveren in termen van een toename van de economische groei, al is de groei momenteel getemperd door de recessie. Deze toename zal grotendeels te danken zijn aan de ingrijpende structurele veranderingen die de gemeenschappelijke markt in de Lid-Staten teweeg zal brengen. Hoewel structurele veranderingen gemakkelijker zijn bij economische groei, is het zelfs tijdens een recessie onwenselijk dat Lid-Staten het aanpassingsproces hinderen of overmatig vertragen door steun te verlenen aan ondernemingen die in de nieuwe marktsituatie zouden moeten verdwijnen of een herstructurering ondergaan. Dergelijke steun verschuift de last van de structurele veranderingen naar andere, efficiëntere ondernemingen en werkt een subsidiewedloop in de hand. Niet alleen verhindert staatssteun dat de voordelen van de gemeenschappelijke markt voor de hele Gemeenschap volledig tot hun recht komen; hij kan tevens een zware belasting voor de begrotingen van de Lid-Staten vormen en zo economische convergentie belemmeren.

- 1.2. Er zijn echter omstandigheden waarin reddings- en herstructureringssteun voor ondernemingen in moeilijkheden gerechtvaardigd kan zijn, bij voorbeeld uit sociale of regionale overwegingen, vanwege de wenselijkheid om een concurrerende marktstructuur te behouden wanneer het verdwijnen van bedrijven zou kunnen leiden tot een monopolie of een sterk oligarchische situatie of vanwege de speciale behoeften en ruimere economische voordelen van het midden- en kleinbedrijf (MKB).
- 1.3. De vorige uiteenzetting van het beleid van de Commissie inzake reddings- en herstructurerings-

steun voor ondernemingen in moeilijkheden was in 1979 in het Achtste Verslag over het mededingingsbeleid ⁽¹⁾. Dit beleid is vele malen bekrachtigd door het Hof van Justitie ⁽²⁾.

Om de in punt 1.1 uiteengezette redenen is het vanwege de verwezenlijking van de gemeenschappelijke markt echter noodzakelijk het beleid inzake staatssteun te herzien en bij te werken. Bovendien dient dit beleid te worden aangepast om rekening te houden met de doelstelling van economische en sociale samenhang ⁽³⁾ en te worden verduidelijkt in het licht van de ontwikkelingen van het beleid inzake inbreng van overheidskapitaal ⁽⁴⁾, financiële overdrachten aan overheidsbedrijven ⁽⁵⁾ en steun voor het MKB ⁽⁶⁾.

2. DEFINITIES EN TOEPASSINGSGEBIED VAN DE KADERREGELING

2.1. Definitie van reddings- en herstructureringssteun

Reddingssteun en herstructureringssteun kunnen gezamenlijk worden behandeld, daar de regering in beide gevallen geconfronteerd wordt met een onderneming in moeilijkheden die niet in staat is uit deze moeilijkheden te komen, noch met eigen

⁽¹⁾ Punten 227 en 228 en punt 177.

⁽²⁾ Zie met name HvJEG 14 februari 1990, zaak C-301/87, Frankrijk/Commissie, Jurispr. 1990, I-307 (Boussac); HvJEG 21 maart 1990, zaak C-142/87, België/Commissie, Jurispr. 1990, I-959 (Tubemeuse); HvJEG 21 maart 1991, zaak C-303/88, Italië/Commissie, Jurispr. 1991, I-1433 (ENI-Lanerossi); HvJEG 21 maart 1991, zaak C-305/89, Italië/Commissie, Jurispr. 1991, I-1603 (Alfa Romeo). Zie tevens HvJEG 14 november 1984, zaak 323/82, Intermills/Commissie, Jurispr. 1984, 3809; HvJEG 13 maart 1985, zaken 296 en 318/82 Nederland en Leeuwarder Papierwarenfabriek/Commissie, Jurispr. 1985, 809; HvJEG 10 juli 1986, zaak 234/84, België/Commissie, Jurispr. 1986, 2263 (Meura).

⁽³⁾ Artikel 130 A van het EG-Verdrag. In artikel 130 B, dat op grond van het Verdrag betreffende de Europese Unie is opgenomen in het EG-Verdrag, wordt verklaard dat het overige beleid dient bij te dragen tot deze doelstelling: „De vaststelling en de tenuitvoerlegging van het beleid en van de maatregelen van de Gemeenschap en de totstandbrenging van de gemeenschappelijke markt houden rekening met de doelstellingen van artikel 130 A en dragen bij tot de verwezenlijking daarvan.”

⁽⁴⁾ Bulletin van de Europese Gemeenschappen, september 1984, punt 3.5.1.

⁽⁵⁾ PB nr. C 307 van 13. 11. 1993, blz. 3.

⁽⁶⁾ PB nr. C 213 van 19. 8. 1992, blz. 2.

middelen, noch door het nodige kapitaal te verkrijgen van aandeelhouders of via leningen, en reddings- en herstructureringssteun vaak twee, zij het duidelijk te onderscheiden delen uitmaken van dezelfde ingreep. Ondernemingen die reddings- of herstructureringssteun van hun regering ontvangen, staan financieel zwak, over het algemeen door slechte bedrijfsresultaten in het verleden en sombere toekomstperspectieven. Zij worden gekenmerkt door een verminderende rentabiliteit of toenemend verlies, een dalende omzet, groeiende voorraden, overcapaciteit, een geringere cash flow, een stijgende schulden- en rentelast en een lage nettowaarde van de activa. In acute gevallen kan de onderneming reeds insolvent zijn geworden of in ontbinding verkeren.

Het is niet mogelijk een universele en precieze reeks financiële parameters te geven om te bepalen of steun aan een onderneming neerkomt op redding of op herstructurering. Er bestaan echter fundamentele verschillen tussen de twee situaties.

Bij een redding wordt een onderneming die wordt geconfronteerd met een aanzienlijke verslechtering van haar financiële situatie, tot uiting komend in een acute liquiditeitscrisis of technische insolventie, geholpen haar positie tijdelijk te handhaven, terwijl een analyse van haar moeilijkheden kan worden uitgevoerd en een passend plan kan worden opgesteld om de toestand te verhelpen. Reddingssteun geeft dus een korte adempauze voor de financiële problemen van de onderneming, doorgaans niet langer dan zes maanden, waarin een oplossing op lange termijn kan worden uitgewerkt.

Herstructureringssteun daarentegen wordt verleend als onderdeel van een haalbaar, coherent en ingrijpend plan om de levensvatbaarheid van een onderneming op lange termijn te herstellen. Een dergelijk plan behelst doorgaans een of meer van de volgende elementen: reorganisatie en rationalisatie van de activiteiten van de onderneming op efficiëntere basis, waarbij niet langer levensvatbare of reeds verliesgevendende activiteiten gewoonlijk worden afgestoten; de herstructurering van die bestaande activiteiten welke mogelijkheden tot herstel van de concurrentiepositie bieden; en mogelijkerwijze ontwikkeling van of overschakeling naar nieuwe, levensvatbare activiteiten. Naast fysieke herstructurering is financiële herstructurering (kapitaalbreng, schuldvermindering) meestal noodzakelijk. In het herstructureringsplan wordt onder meer rekening gehouden met de omstandigheden waardoor de onderneming in moeilijkheden is geraakt, met vraag en aanbod op de relevante produktmarkt en te verwachten ontwikkeling daarvan, en met de specifieke sterke en zwakke punten van de onderneming. Het herstructure-

ringsplan moet de ordelijke overgang van de onderneming naar een nieuwe economische structuur met goede vooruitzichten op duurzame levensvatbaarheid mogelijk maken, zodat de onderneming in de toekomst op de solide grondslag van haar eigen middelen kan functioneren, zonder verdere bijstand van de overheid.

2.2. Sectoriële toepassing

De Commissie volgt de algemene benadering voor reddings- en herstructureringssteun die in deze kaderregeling is uiteengezet voor alle sectoren. In sectoren waarvoor momenteel bijzondere communautaire voorschriften inzake staatssteun gelden, wordt de kaderregeling echter slechts toegepast voor zover zij strookt met deze bijzondere voorschriften. Dergelijke voorschriften gelden thans in de landbouw, de visserij, de staalindustrie, de scheepsbouw, de textiel- en confectie-industrie, de synthetische-vezelindustrie, de automobiellindustrie, de vervoersector en de steenkoolindustrie. In plaats van de kaderregeling kunnen in de landbouw bijzondere voorschriften van de Commissie inzake reddings- en herstructureringssteun toegepast blijven worden op afzonderlijke gevallen, indien de betrokken Lid-Staat dit wenst.

2.3. Toepasselijkheid van artikel 92, lid 1, van het EG-Verdrag

Om de in punt 1.1 opgesomde redenen zal reddings- en herstructureringssteun voor ondernemingen in moeilijkheden per definitie leiden tot vervalsing van de mededinging en het ongunstig beïnvloeden van het handelsverkeer tussen de Lid-Staten. Derhalve valt de steun doorgaans onder artikel 92, lid 1, van het EG-Verdrag en is een vrijstelling vereist.

De enige algemene uitzondering is steun waarvan het bedrag te gering is om merkbare gevolgen te hebben op de intracommunautaire handel. Dit „de minimis”-bedrag is gesteld op 50 000 ecu voor elk van de twee brede categorieën uitgaven (investeringen en andere uitgaven) uit alle bronnen en op grond van alle regelingen gedurende een periode van drie jaar⁽⁷⁾. De „de minimis”-regeling geldt niet voor sectoren waarvoor bijzondere communautaire voorschriften inzake staatssteun gelden⁽⁸⁾.

⁽⁷⁾ Zie kaderregeling voor steun voor het MKB, supra voetnoot 6, punt 3.2, en het schrijven van 23 maart 1993 dat een handleiding betreft over de toepassing van de de minimis-regeling, ref. IV (93) D/06878.

⁽⁸⁾ Zie punt 2.2 supra.

Herstructureringssteun kan vele vormen hebben, waaronder kapitaalbreng, schuldkwijtschelding, leningen, rentesubsidies, vrijstelling van belastingen of sociale premies en kredietgaranties. In geval van redding dient steun evenwel beperkt te worden tot leningen tegen een rente gelijk aan de marktrente of tot kredietgaranties (zie punt 3.1 hieronder). De steun kan afkomstig zijn van zowel centrale, regionale als lokale overheidsinstellingen, alsmede van „openbare bedrijven”, zoals gedefinieerd in artikel 2 van Richtlijn 80/723/EEG van de Commissie van 25 juni 1980 betreffende de doorzichtigheid in de financiële betrekkingen tussen Lid-Staten en openbare bedrijven⁽⁹⁾. Reddings- of herstructureringssteun kan dus bij voorbeeld gegeven worden door staatsholdings of openbare participatiemaatschappijen⁽¹⁰⁾.

De methode die de Commissie hanteert om te beoordelen wanneer nieuwe inbreng van overheidskapitaal in ondernemingen die reeds staatseigendom zijn of zulks ten gevolge van de ingreep geheel of gedeeltelijk worden, een vorm van steun is, is uiteengezet in een mededeling uit 1984⁽¹¹⁾ en nader uitgewerkt en uitgebreid tot andere vormen van steun in de mededeling betreffende openbare bedrijven uit 1993⁽¹²⁾. Het criterium is gebaseerd op het beginsel van de „particuliere investeerder”. Dit houdt in dat middelen of garanties niet beschouwd worden als staatssteun indien een rationele particuliere investeerder in een markteconomie deze middelen ook ter beschikking zou hebben gesteld.

Middelen of garanties die door een overheid aan een onderneming in financiële moeilijkheden worden toegekend, worden evenwel geacht staatssteun te zijn. Dergelijke financiële transacties dienen derhalve van tevoren aan de Commissie te worden medegedeeld, overeenkomstig artikel 93, lid 3⁽¹³⁾. Er is des te meer aanleiding om aan te nemen dat er sprake is van staatssteun indien de bedrijfstak als geheel in moeilijkheden verkeert of te kampen heeft met structurele overcapaciteit.

Veranderingen van eigenaar van de gesteunde onderneming hebben geen invloed op de beoordeling van reddings- of herstructureringssteun. Het is dus niet mogelijk aan toezicht te ontkomen door

de onderneming over te dragen aan een andere rechtspersoon of eigenaar.

2.4. Basis van vrijstelling

Op grond van de leden 2 en 3 van artikel 92 van het EG-Verdrag kan vrijstelling verleend worden voor steun die onder artikel 92, lid 1, valt. Afgezien van gevallen van schade door natuurrampen en andere buitengewone gebeurtenissen waarvoor op grond van artikel 92, lid 2, onder b), een vrijstelling kan worden verleend en die niet onder deze kaderregeling vallen, alsmede, voor zover artikel 92, lid 2, onder c), nog van toepassing is, van steun in Duitsland die onder deze bepaling zou kunnen vallen, is de enige basis om vrijstelling te verlenen voor reddings- of herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden artikel 92, lid 3, onder c), van het Verdrag. Krachtens deze bepaling mag de Commissie haar goedkeuring hechten aan „steun om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad.”

De Commissie is van mening dat reddings- en herstructureringssteun kan bijdragen tot de ontwikkeling van de economische bedrijvigheid zonder het handelsverkeer nadelig te beïnvloeden en daardoor het gemeenschappelijk belang te schaden, indien voldaan wordt aan de in punt 3 hieronder uiteengezette voorwaarden. Zij zal dergelijke steun op deze voorwaarden derhalve goedkeuren. Indien de betrokken bedrijven gevestigd zijn in gebieden waaraan steun wordt verleend, zal de Commissie rekening houden met de in artikel 92, lid 3, onder a) en c), opgenomen regionale overwegingen, zoals beschreven in punt 3.2.3.

2.5. Bestaande steunregelingen

Deze kaderregeling laat steunregelingen voor redding of herstructurering van ondernemingen in moeilijkheden die reeds zijn goedgekeurd op het moment dat de kaderregeling gepubliceerd wordt, onverlet. De Commissie zal dergelijke bestaande steunregelingen echter vóór 31 december 1995 herzien krachtens artikel 93, lid 1, van het EG-Verdrag.

De kaderregeling laat de toepasselijkheid van goedgekeurde steunregelingen voor andere doeleinden dan redding of herstructurering, zoals regionale ontwikkeling of de ontwikkeling van het MKB, eveneens onverlet, mits reddings- of herstructureringssteun die in het kader van deze regelingen wordt verleend, voldoet aan de voorwaarden die de Commissie voor de regelingen heeft goedgekeurd.

⁽⁹⁾ PB nr. L 195 van 29. 7. 1980, blz. 35. Richtlijn gewijzigd bij Richtlijn 93/84/EEG (PB nr. L 254 van 12. 10. 1993, blz. 16).

⁽¹⁰⁾ Zie HvJEG 22 maart 1977, zaak 78/76 Steinike und Weinlig/Duitsland, HvJEG 1977, 595 *Crédit Lyonnais/Usinor-Sacilor*, Persmededeling van de Commissie nr. IP(91) 1045.

⁽¹¹⁾ Supra voetnoot 4.

⁽¹²⁾ Supra voetnoot 5.

⁽¹³⁾ Zie punt 27 van het document inzake openbare bedrijven, supra voetnoot 5.

3. ALGEMENE VOORWAARDEN VOOR DE GOEDKEURING VAN REDDINGS- EN HERSTRUCTURERINGS-STEUN

3.1. Reddingssteun

Om goedgekeurd te worden door de Commissie moet reddingssteun, zoals hierboven gedefinieerd, blijven voldoen aan de voorwaarden die door de Commissie in 1979 zijn vastgesteld⁽¹⁴⁾. Volgens deze voorwaarden moet de steun:

- bestaan in kassteun in de vorm van een kredietgarantie of af te lossen kredieten tegen een rente gelijk aan de marktrente;
- zich qua bedrag beperken tot het strikt noodzakelijke voor de voortzetting van de exploitatie van een onderneming (bij voorbeeld dekking van de loonkosten, lopende leveringen);
- alleen worden uitgekeerd voor de periode (over het algemeen niet langer dan zes maanden)⁽¹⁵⁾ die noodzakelijk is voor de vaststelling van de noodzakelijke en mogelijke herstelmaatregelen;
- worden gerechtvaardigd door dringende sociale redenen en niet ten gevolge hebben dat de industriële situatie in andere Lid-Staten uit het evenwicht wordt gebracht.

Een voorwaarde is voorts dat de redding in beginsel een eenmalig karakter dient te hebben. Het herhaaldelijk verlenen van reddingssteun, met als enig werkelijke resultaat een bestendiging van de bestaande situatie, waarbij het onvermijdelijke wordt uitgesteld terwijl de daarmee gepaard gaande industriële en sociale problemen worden verschoven naar andere, efficiëntere producenten en andere Lid-Staten, is beslist onaanvaardbaar. Reddingssteun dient derhalve doorgaans een eenmalige ingreep te zijn om de bestaande situatie te bestendigen gedurende een korte periode waarin de toekomst van de onderneming kan worden geëvalueerd.

Reddingssteun hoeft niet in een keer uitbetaald te worden. Het kan immers wenselijk zijn de betaling ervan te spreiden over meerdere aan een afzonderlijke beoordeling onderworpen termijnen om rekening te kunnen houden met externe omstandigheden die zich snel kunnen wijzigen,

of om de noodlijdende onderneming te stimuleren tot het nemen van de nodige herstelmaatregelen.

Bij het toetsen van steun voor het MKB aan deze voorwaarden zal de Commissie rekening houden met de specifieke kenmerken van ondernemingen van deze grootte.

De goedkeuring van reddingssteun laat de latere beslissing over de goedkeuring van steun in het kader van een herstructureringsplan onverlet. Een dergelijk plan moet op zijn eigen waarde worden beoordeeld.

3.2. Herstructureringssteun

3.2.1. Fundamentele benadering

Herstructureringssteun werpt specifieke bezwaren op in verband met de mededinging, omdat hij een onredelijk deel van de last van structurele aanpassing en de daarmee gepaard gaande sociale en industriële problemen kan verschuiven naar andere producenten die geen steun ontvangen, alsmede naar andere Lid-Staten. Het algemene beginsel dient derhalve te zijn dat herstructureringssteun alleen wordt toegestaan indien kan worden aangetoond dat de goedkeuring van deze steun in het belang van de Gemeenschap is. Dit kan zich alleen voordoen wanneer aan zeer strenge criteria wordt voldaan en volledig rekening wordt gehouden met de mogelijke concurrentievervalsende gevolgen van de steun.

3.2.2. Algemene voorwaarden

Behoudens de bijzondere bepalingen voor steungebieden en het MKB die hieronder worden uiteengezet, dient een herstructureringsplan aan de volgende algemene voorwaarden te voldoen om te worden goedgekeurd door de Commissie:

i) Herstel van de levensvatbaarheid

De conditio sine qua non van elk herstructureringsplan is dat het de levensvatbaarheid en gezondheid op lange termijn van de onderneming dient te herstellen binnen een redelijk tijdsbestek en op grond van realistische veronderstellingen inzake de omstandigheden waaronder deze in de toekomst zal functioneren. Derhalve moet herstructureringssteun gekoppeld zijn aan een levensvatbaar herstructurerings/herstelprogramma dat in detail aan de Commissie is voorgelegd. Met het plan moet het concurrentievermogen van het bedrijf binnen een redelijk tijdsbestek worden hersteld. De verbetering van de levensvatbaarheid dient

⁽¹⁴⁾ Achtste Verslag over het mededingingsbeleid, punt 228.

⁽¹⁵⁾ Indien de Commissie het herstructureringsplan nog in behandeling heeft op het moment dat de periode waarvoor reddingssteun is goedgekeurd, afloopt, zal zij een verlenging van de reddingssteun toestaan tot het onderzoek is voltooid (zie XXIIIe Verslag over het mededingingsbeleid, punt 527).

voornamelijk voort te vloeien uit de interne maatregelen van het herstructureringsplan en mag alleen berusten op externe factoren zoals hogere prijzen en stijging van de vraag waarop de onderneming slechts weinig invloed kan uitoefenen, indien de gemaakte marktveronderstellingen algemeen erkend worden. Een geslaagde herstructurering dient de afstoting van structureel verliesgevende activiteiten te omvatten.

Om aan het criterium van de levensvatbaarheid te voldoen moet de onderneming op grond van het herstructureringsplan in staat worden geacht alle kosten met inbegrip van afschrijvingen en financiële lasten te dekken en een minimale kapitaalopbrengst te verkrijgen, zodat de onderneming na uitvoering van het plan geen staatssteun meer nodig zal hebben en op eigen kracht op de markt zal kunnen concurreren. Evenals reddingssteun zou herstructureringssteun derhalve over het algemeen slechts één keer mogen worden toegekend.

ii) Vermijding van buitensporige verval-sing van de mededinging

Een voorwaarde voor herstructureringssteun is voorts dat er maatregelen worden genomen om nadelige gevolgen voor concurrenten zoveel mogelijk te compenseren. De steun zou anders „het gemeenschappelijk belang schaden” en niet in aanmerking komen voor een vrijstelling op grond van artikel 92, lid 3, onder c).

Wanneer uit een objectieve beoordeling van de vraag- en aanbodzijde van een relevante markt in de Europese Gemeenschap waarop de begunstigde actief is, blijkt dat er sprake is van een structureel overschot van de productiecapaciteit, dient het herstructureringsplan bij te dragen, evenredig met de hoogte van het ontvangen steunbedrag, tot de herstructurering van de bedrijfstak op de relevante markt in de Europese Gemeenschap door onomkeerbare vermindering of sluiting van capaciteit. Een vermindering of sluiting is onomkeerbaar indien de betrokken activa worden gesloopt, zodanig worden veranderd dat ze nooit meer dezelfde capaciteit kunnen behalen of worden omgebouwd en voorgoed voor een ander gebruik worden bestemd. De verkoop van capaciteit aan concurrenten is in dit geval niet voldoende, tenzij de fabriek wordt verkocht voor gebruik in een gedeelte van de wereld waar de faciliteiten in bedrijf kunnen blijven zonder naar verwachting belangrijke gevolgen te hebben voor de mededinging in de Gemeenschap.

Een versoepeling van het beginsel van evenredige capaciteitsvermindering kan worden toegestaan indien het waarschijnlijk is dat deze een manifeste verslechtering van de mededingingsstructuur op de markt zou veroorzaken, bij voorbeeld door het creëren van een monopolie of een sterk oligarchische situatie.

Indien er daarentegen geen sprake is van een structureel overschot van productiecapaciteit op een relevante markt in de Gemeenschap waarop de begunstigde actief is, zal de Commissie de goedkeuring van de steun gewoonlijk niet afhankelijk stellen van capaciteitsvermindering. Zij dient er echter wel van overtuigd te zijn dat de steun uitsluitend gebruikt zal worden om de levensvatbaarheid van de onderneming te herstellen en niet om de begunstigde in staat te stellen de productiecapaciteit tijdens de uitvoering van het herstructureringsplan uit te breiden, behalve in de mate waarin dit wezenlijk bijdraagt aan het herstel van de levensvatbaarheid zonder de mededinging daarbij buitensporig te vervalsen. Om te voorkomen dat de steun de mededinging zodanig vervalst dat het gemeenschappelijk belang wordt geschaad, kan de Commissie zo nodig voorwaarden en verplichtingen opleggen.

iii) Steun in verhouding tot de kosten en baten van de herstructurering

Het bedrag en de intensiteit van de steun moeten tot het voor de uitvoering van de herstructurering strikt noodzakelijke minimum worden beperkt en verband houden met de voordelen die de Commissie ervan verwacht. Derhalve wordt van de begunstigten van de steun door-gaans verwacht dat zij met eigen middelen of via externe commerciële financiering een belangrijke bijdrage leveren aan het herstructureringsplan. Om het concurrentievervalsende effect te beperken moet de steun in zodanige vorm worden verleend dat de onderneming niet de beschikking krijgt over extra middelen die zouden kunnen worden gebruikt voor agressieve, marktvervalsende activiteiten die geen verband houden met het herstructureeringsproces. Evenmin mag steun gebruikt worden voor de financiering van nieuwe investeringen die niet nodig zijn voor de herstructurering. Steun voor financiële herstructurering dient de financiële lasten van de onderneming niet buitensporig te verlichten.

Indien steun wordt gebruikt voor de kwijtschelding van schulden die zijn ontstaan uit vroegere verliezen, moeten belastingfaciliteiten in verband met deze verliezen worden ingetrokken en mogen de verliezen niet worden aangehouden om toekomstige winst te compenseren of worden verkocht of overgedragen

aan derden. In dergelijk geval zou de onderneming immers twee keer herstructureringssteun ontvangen.

- iv) Volledige uitvoering van het herstructureringsplan en inachtneming van de voorwaarden

Indien de onderneming het aan de Commissie voorgelegde en door haar goedgekeurde herstructureringsplan niet volledig uitvoert en andere in de beschikking van de Commissie opgelegde verplichtingen niet nakomt, zal de Commissie maatregelen treffen om terugvordering van de steun te verlangen, tenzij de oorspronkelijke beschikking na een nieuwe aanmelding van de zijde van de Lid-Staat wordt gewijzigd.

- v) Controle en jaarlijks verslag

Met het oog op het toezicht op de uitvoering, het verloop en het welslagen van het herstructureringsplan moet jaarlijks een gedetailleerd verslag bij de Commissie worden ingediend. Dit verslag moet alle relevante informatie bevatten aan de hand waarvan de Commissie de uitvoering van het goedgekeurde herstructureringsprogramma, de uitkering van steun aan de onderneming en haar financiële positie kan volgen en zich ervan kan vergewissen of de voorwaarden of verplichtingen, gesteld in de beschikking van de Commissie waarbij de steun is goedgekeurd, in acht worden genomen. Indien in een bepaald geval tijdige bevestiging van bepaalde essentiële informatie nodig is, bij voorbeeld in verband met sluitingen of capaciteitsverminderingen, kan de Commissie verlangen dat vaker verslagen worden ingediend.

3.2.3. *Voorwaarden voor herstructureringssteun in steungebieden*

Aangezien economische en sociale samenhang ingevolge artikel 130 A van het EG-Verdrag een primaire doelstelling is van de Gemeenschap en het overige beleid ingevolge artikel 130 B dient bij te dragen aan deze doelstelling ⁽¹⁶⁾, moet de Commissie bij de beoordeling van herstructureringssteun in steungebieden rekening houden met de behoeften van de regionale ontwikkeling. Dat een noodlijdende onderneming gevestigd is in een steungebied betekent evenwel niet dat herstructureringssteun zonder meer wordt toegestaan. Een gebied is er op middellange tot lange termijn niet bij gebaat dat ondernemingen die wegens structurele of andere factoren uiteindelijk tot ondergang zijn gedoemd, op kunstmatige wijze in stand worden gehouden.

Aangezien slechts beperkte communautaire en nationale middelen voor steun ter bevordering van de regionale ontwikkeling beschikbaar zijn, is het voorts in het belang van de gebieden zelf dat zij deze beperkte middelen gebruiken om zo snel mogelijk alternatieve activiteiten te ontwikkelen die op lange termijn levensvatbaar zijn. Ten slotte dient de mededinging zo min mogelijk te worden vervalst, ook bij steun aan ondernemingen in steungebieden.

De in punt 3.2.2 opgesomde criteria zijn dus eveneens van toepassing op steungebieden, zelfs indien rekening wordt gehouden met de behoeften van de regionale ontwikkeling. In het bijzonder moet de herstructurering leiden tot een economisch levensvatbare onderneming die bijdraagt tot de feitelijke ontwikkeling van het gebied zonder dat voortdurende steun nodig is. Herhaaldelijk verleende steun zal dus niet soepeler worden behandeld dan in gebieden die niet in aanmerking komen voor regionale steun. Evenzo dienen herstructureringsplannen volledig uitgevoerd te worden en onder toezicht te staan. Om buitensporige vervalsing van de mededinging te voorkomen dient het steunbedrag voorts in verhouding te staan tot de kosten en baten van de herstructurering. Een enigszins flexibeler benadering is in steungebieden evenwel mogelijk ten aanzien van de vereiste capaciteitsvermindering indien er sprake is van een markt met structurele overcapaciteit. Als de ontwikkeling van de regio daarbij gebaat is, zal de Commissie een geringere capaciteitsvermindering verlangen in steungebieden dan in gebieden die niet in aanmerking komen voor regionale steun en zal zij een onderscheid maken tussen gebieden die in aanmerking komen voor regionale steun op grond van artikel 92, lid 3, onder a), van het Verdrag en gebieden die in aanmerking komen op grond van artikel 92, lid 3, onder c), om rekening te houden met het feit dat de problemen van de eerste categorie gebieden ernstiger zijn.

Elke steun voor nieuwe investeringen die niet vereist zijn voor de herstructurering dient binnen de door de Commissie goedgekeurde grenzen aan regionale steun te blijven.

3.2.4. *Herstructureringssteun aan kleine en middelgrote bedrijven*

Mits een bepaalde aanvaardbare steunintensiteit niet wordt overschreden, heeft steun aan kleine en middelgrote bedrijven doorgaans minder nadelige gevolgen voor het handelsverkeer dan steun aan grote ondernemingen en is het aannemelijker dat mogelijke vervalsing van de mededinging wordt gecompenseerd door economische voordelen ⁽¹⁷⁾.

⁽¹⁶⁾ Zie voetnoot 3 supra.

⁽¹⁷⁾ Communautaire kaderregeling inzake overheidssteun voor het midden- en kleinbedrijf, PB nr. C 213 van 19. 8. 1992, blz. 2, punt 3.3.

Dit geldt ook voor herstructureringssteun. De Commissie is derhalve gerechtigd een soepelere benadering voor herstructureringssteun aan het MKB te volgen.

In de communautaire kaderregeling inzake overheidssteun voor het midden- en kleinbedrijf (MKB) ⁽¹⁸⁾ heeft de Commissie een uniforme definitie van de kleine en middelgrote ondernemingen gegeven met het oog op het toezicht op staatssteun.

Een kleine of middelgrote onderneming wordt gedefinieerd als een onderneming die:

- ten hoogste 250 werknemers heeft en ofwel
 - een jaaromzet heeft van niet meer dan 20 miljoen ecu, of
 - een balanstotaal van niet meer dan 10 miljoen ecu,
- en
- waarvan niet meer dan 25 % van het kapitaal in het bezit is van een of meerdere ondernemingen die niet aan deze definitie voldoen, met uitzondering van publieke investeringsmaatschappijen, participatiemaatschappijen of, mits geen controle wordt uitgeoefend, institutionele beleggers.

De Commissie zal niet dezelfde strenge voorwaarden stellen aan herstructureringssteun aan het MKB als die, welke zijn verbonden aan herstructureringssteun aan grote ondernemingen, in het bijzonder wat de capaciteitsverminderingen en verslagplicht betreft.

3.2.5. *Steun voor de dekking van sociale kosten van herstructurering*

Herstructureringsplannen brengen gewoonlijk een vermindering of afstoting van de betrokken activiteiten met zich. Dit is vaak noodzakelijk om de onderneming te rationaliseren en efficiënt te maken en staat los van de capaciteitsverminderingen die verlangd kunnen worden als voorwaarde voor het goedkeuren van steun indien de bedrijfstak te kampen heeft met structurele overcapaciteit. Welke reden ook ten grondslag ligt aan deze maatregelen, zij zullen in het algemeen leiden tot inkrimping van de werkgelegenheid binnen de onderneming.

Het arbeidsrecht van de Lid-Staten kan algemene regelingen op het gebied van de sociale zekerheid omvatten, die voorzien in rechtstreekse uitkeringen aan de betrokken werknemers bij ontslag of vervroegde uittreding. Dergelijke regelingen worden niet beschouwd als steun in de zin van artikel

92, lid 1, voor zover de overheid deze rechtstreeks ten behoeve van de werknemers treft zonder tussenkomst van de onderneming.

Naast rechtstreekse voorzieningen voor werknemers bij ontslag en vervroegde uittreding bestaan wijdverbreid algemene sociale regelingen, waarmee de regering de kosten van de uitkeringen dekt die de onderneming aan ontslagen werknemers verstrekt en die verder gaan dan haar wettelijke of contractuele verplichtingen. Indien dergelijke regelingen voor alle sectoren gelden en algemeen beschikbaar zijn voor elke werknemer die voldoet aan vooraf vastgestelde voorwaarden waarop hij automatisch in aanmerking komt voor de regeling, worden zij niet beschouwd als steun in de zin van artikel 92, lid 1, voor de ondernemingen die een herstructurering uitvoeren. Indien zij daarentegen worden gebruikt om de herstructurering in specifieke bedrijfstakken te ondersteunen, kan er wel sprake zijn van steun vanwege de selectieve wijze waarop zij worden toegepast.

De verplichtingen die een onderneming zelf heeft ten aanzien van het verstrekken van uitkeringen bij ontslag en/of vervroegde uittreding ingevolge het arbeidsrecht of collectieve overeenkomsten met vakbonden, maken deel uit van de gewone bedrijfskosten die de onderneming met eigen middelen dient te bekostigen. Derhalve wordt elke overheidsbijdrage aan deze kosten beschouwd als steun, ongeacht of de bedragen rechtstreeks aan de onderneming worden uitgekeerd of via een overheidsinstelling ten goede komen aan de werknemers.

De Commissie staat positief tegenover dergelijke steun, daar deze economische voordelen met zich brengt die verder gaan dan de belangen van de betrokken onderneming, de structurele veranderingen vergemakkelijken en de ongewenste sociale gevolgen verlichten, terwijl ze vaak slechts de verschillen opheffen in de verplichtingen die door de nationale wetgevingen aan de bedrijven worden opgelegd.

Steun wordt niet alleen gegeven om tegemoet te komen aan de kosten van ontslag- of vervroegde-uittredingsregelingen, maar vaak ook in verband met opleiding, advisering, praktische hulp bij het vinden van ander werk, financiële tegemoetkoming bij verhuizing en professionele scholing en bijstand ten behoeve van gewezen werknemers bij het opstarten van nieuwe bedrijven. De Commissie neemt dan ook een positief standpunt in ten aanzien van dergelijke steun.

Steun voor sociale maatregelen die uitsluitend ten goede komen aan werknemers die wegens de herstructurering ontslagen worden, wordt niet in aanmerking genomen bij de vaststelling van de omvang van de in punt 3.2.2, onder ii), beschreven capaciteitsvermindering.

⁽¹⁸⁾ Ibid, punt 2.2.

4. AANMELDING EN DUUR EN HERZIENING VAN DE KADERREGELING

4.1. Regelingen voor redding of herstructurering van het MKB

Voor middelgrote en kleine bedrijven die voldoen aan de in punt 3.2.4 gegeven definitie, zal de Commissie bereid zijn haar goedkeuring te hechten aan regelingen voor reddings- of herstructureringssteun. Dit zal zij zoals gewoonlijk doen binnen twee maanden na ontvangst van alle gegevens, tenzij de regeling in aanmerking komt voor de versnelde goedkeuringsprocedure. In dat geval worden de Commissie 20 werkdagen toegestaan⁽¹⁹⁾. In een dergelijke regeling moet duidelijk zijn bepaald welke ondernemingen daarvoor in aanmerking komen, onder welke omstandigheden reddings- of herstructureringssteun kan worden verleend en welk steunbedrag de onderneming in moeilijkheden maximaal kan worden toegekend. Een voorwaarde voor goedkeuring is voorts dat jaarlijks een verslag over de werking van de regeling wordt ingediend conform de instructies van de Commissie inzake gestandaardiseerde verslagen⁽²⁰⁾. Bij dit verslag moet een lijst van alle begunstigde ondernemingen worden gevoegd, met vermelding van de naam van elke onderneming, de code van de bedrijfstak waartoe zij behoort (de uit twee cijfers bestaande NACE-code)⁽²¹⁾, het aantal werknemers, de jaaromzet en het bedrag van de in de loop van het jaar verleende steun. Voorts moet worden aangegeven of de onderneming tijdens de voorafgaande twee jaar reddings- of herstructureringssteun heeft ontvangen, met vermelding van het totale bedrag daarvan.

Toekenning van steun voor redding of herstructurering van het MKB die niet wordt verstrekt in het kader van een goedgekeurde regeling dient afzonderlijk te worden aangemeld bij de Commissie, zoals ook geldt voor dergelijke steun aan grote ondernemingen.

Gevallen van steunverlening of steunregelingen voor redding of herstructurering van ondernemingen die voldoen aan de voorwaarden voor de de minimis-regeling (zie punt 2.3) hoeven niet te worden aangemeld.

4.2. Reddings- of herstructureringssteun aan grote ondernemingen

Elke steunmaatregel voor redding of herstructurering van grote ondernemingen, dit wil zeggen ondernemingen die niet vallen onder de definitie van het MKB, dient afzonderlijk te worden aange-

meld. Aangezien de tijd gewoonlijk niet in het voordeel werkt van de betrokken ondernemingen, vooral in het geval van reddingssteun, zal de Commissie alles in het werk stellen om snel te beslissen. Het tijdsbestek voor beslissingen over aanmeldingen van afzonderlijke steunmaatregelen die geen betrekking hebben op reeds goedgekeurde regelingen is twee maanden vanaf de ontvangst van alle gegevens.

Lid-Staten kunnen zelf veel doen om onnodige vertragingen te voorkomen door:

- hun voornemen om steun te verlenen vroeg aan te melden. Zelfs indien de Lid-Staat door interne administratieve procedures niet in staat is onmiddellijk alle details van een voorgenomen reddings- of herstructureringssteun aan te melden, is het nuttig de Commissie in kennis te stellen van die aspecten waarover reeds is beslist teneinde haar bekend te maken met de zaak en mogelijke verzoeken om nadere gegevens na een latere, onvolledige aanmelding te beperken of voorkomen;
- volledige aanmeldingen in te dienen. In een aanmelding dient in het bijzonder duidelijk onderscheid te worden gemaakt tussen steun voor redding en steun voor herstructurering en dienen alle hierboven aangegeven algemene voorwaarden voor de goedkeuring van de reddings- of herstructureringssteun volgens de kaderregeling rechtstreeks en afzonderlijk te worden behandeld. Verzuim hiervan betekent dat de aanmelding onvolledig is en goedkeuring vertraagd wordt. Lid-Staten dienen de Commissie in hun aanmeldingen tevens in kennis te stellen van alle andere steun die aan de onderneming is verstrekt en niet rechtstreeks verband houdt met redding of herstructurering, zodat de Commissie op de hoogte is van alle omstandigheden van de zaak.

4.3. Niet-aangemelde steun

De vereisten van aanmelding en voorafgaande goedkeuring van de steun alvorens deze wordt toegekend, zijn streng. De Lid-Staten worden herinnerd aan het risico dat het onrechtmatig verlenen van steun met zich brengt, daar de Commissie bevoegd is de steun terug te vorderen⁽²²⁾.

⁽¹⁹⁾ PB nr. C 213 van 19. 8. 1992, blz. 10.

⁽²⁰⁾ Zie de brief aan de Lid-Staten van 22 februari 1994.

⁽²¹⁾ Algemene systematische bedrijfsindeling van de Europese Gemeenschappen, gepubliceerd door het Bureau voor de statistiek van de Europese Gemeenschappen.

⁽²²⁾ Mededeling van de Commissie inzake onrechtmatig verleende steun (PB nr. C 318 van 24. 11. 1983, blz. 3). De Commissie wijst tevens op de uitspraak van het Hof van Justitie in zaak 301/87 (Boussac), zie supra voetnoot 2, en de conclusies die zij hieruit heeft betrokken voor de behandeling van dergelijke gevallen, zoals uiteengezet in haar brief aan de Lid-Staten van 4 maart 1991.

4.4. Duur en herziening van de kaderregeling

De Commissie zal reddings- of herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden toetsen

aan deze kaderregeling gedurende een periode van drie jaar, te rekenen vanaf de datum van bekendmaking ervan. Vóór het einde van deze periode zal zij de werking van de kaderregeling evalueren.

Mededeling van de Commissie van de Europese Gemeenschappen betreffende de actualisering van de bekendmaking van 1986 aangaande overeenkomsten van geringe betekenis

(94/C 368/06)

De Commissie heeft beslist haar bekendmaking van 1986 aangaande overeenkomsten van geringe betekenis ⁽¹⁾, die niet onder artikel 85, lid 1, van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap vallen te actualiseren door de omzetrempel beneden dewelke de ondernemingen kunnen genieten van de voordelen van de toepassing van deze bekendmaking te verhogen tot 300 miljoen ecu.

Het cijfer van 200 miljoen ecu vermeld in punt 7, tweede gedachtenstreepje van deze bekendmaking dient dus vervangen te worden door het cijfer van 300 miljoen ecu.

⁽¹⁾ PB nr. C 231 van 12. 9. 1986, blz. 2.

Verklaring van geen bezwaar tegen een aangemelde concentratie

(Zaak nr. IV/M.529 — GEC/VSEL)

(94/C 368/07)

(Voor de EER relevante tekst)

Op 7 december 1994 heeft de Commissie besloten zich niet te verzetten tegen bovengenoemde aangemelde concentratie en deze verenigbaar met de gemeenschappelijke markt te verklaren. Deze beschikking is gebaseerd op artikel 6, lid 1, onder b), van Verordening (EEG) nr. 4064/89 van de Raad ⁽¹⁾. Belanghebbende derden kunnen een afschrift van deze beschikking verkrijgen door een schriftelijk verzoek in te dienen op onderstaand adres:

Commissie van de Europese Gemeenschappen,
Directoraat-generaal Concurrentie (DG IV),
Task Force Fusiecontrole,
Kortenberglaan 150,
B-1049 Brussel.
Telefax (32-2) 296 43 01.

⁽¹⁾ PB nr. L 395 van 30. 12. 1989, blz. 1. Verordening gerectificeerd in PB nr. L 257 van 21. 9. 1990, blz. 13.